

Студентські проекти: вчитися і творити в час війни

Олена Рижко,
докторка наук із соціальних комунікацій,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Повномасштабне вторгнення Росії в Україну 24 лютого 2022 року, крім засадничих – вижити, боротися і перемогти, – поставило перед українцями багато фахових викликів. Наприклад, я – викладачка двох університетів. Переживши перші ракетні обстріли Києва, я виїхала на Житомирщину і стала внутрішньо-переміщеною особою. Мої студенти залишились у столиці, переїхали в межах країни, виїхали за кордон (Польща, Нідерланди, Японія, США, Великій Британії), а частина з них опинилася в окупації.

Навчання відновилося через місяць у дистанційному асинхронному форматі, притому, що багато з нас були в постійній небезпеці, а єдиним засобом для навчання/викладання став смартфон. У подальшому ситуація ускладнилася через постійні російські обстріли, які спричинили численні блекнути. Тож студенти, координуючи роботу, змушені були враховувати ракетні обстріли, відключення електроенергії і тепла, різницю в часових поясах, власні самопочуття і реалії щоденного життя, яке не можна було назвати хоча б контрольованим.

У таких умовах мої студенти у межах дисциплін «Літературно-художні видання» та «Просування і рекламування видавничого продукту» задумали і реалізували три книжкові проекти: «Історія десяти надій», «Тринадцять оберегів» і «Як зло в дурні пошилося».

Кожен проєкт охоплював вибір ідеї, дослідження цільової аудиторії, створення продукту, формування стратегії просування, вибір інструментів промоції та реклами, зокрема робота з соцмережами (створення сторінок проєктів, розробка контент-планів для різних соцмереж, створення самого контенту тощо), колаборації з мас-медіа та блогерами, створення буктрейлерів (вони створені на смартфонах, бо студенти не мали доступу до комп'ютерів), розробка сценаріїв медіаівентів і відео для промоції, робота з авторами збірок, аналіз результативності реалізації проєктів і підготовка звітів за проєктами.

Отже, перший проєкт – «Історія десяти надій». Початково студенти запропонували іншу назву – «Без_надія». Вочевидь, це те, що різною мірою, ми всі відчували у перші дні великої війни. Але, після обговорення під час семінару, студенти пристали на мою пропозицію, погодившись із тим, що, аби розповісти світові свої історії, ми маємо залишатися сильними і сподіватися – на себе самих передусім, але й на розуміння світу, – навіть тоді, коли здається, що виходу нема.

Над цим проєктом працювали: Дарія Кудіна (головред), Олена Поліщук, Марина Кулініч, Олександра Підсуха, Анастасія Ленська.

Метою видання проєктна група назвала таке:

1. Зберегти та поширити історії тих, хто втік з-під обстрілів або окупації.
2. Не дати людям забувати про війну, мирне населення, яке від неї страждає, і військових, які роблять все можливе, щоб кількість таких людей не збільшувалася, а отже, стимулювати й підтримувати захисників України, внутрішньо-переміщених осіб та мешканців на нещодавно звільнених територіях.
3. Показати, що ділитися такими історіями важливо й потрібно.
4. Дати героям змогу відрефлексувати, виговоритися, а читачам — зрозуміти, що вони не самі.

Історіями поділилися жінки та дівчата з Чернігівщини й Київщини, самого Києва, Луганська й Донецька (причому ці жінки стали біженками двічі, бо в 2014 вони переїхали

до Києва, а у 2022 змушені були залишити і його), Маріуполя, Херсона, Бердянська і Запоріжжя.

Оскільки студентки працювали з чужими історіями, розуміючи, що тема – надчутлива, просуваючи проєкт, вони вдалися до колаборації з Психологічною службою Університету імені Тараса Шевченка, в якому всі й навчаються, аби, принагідно, рекомендувати своїм авторкам фахівців із психологічної підтримки та допомоги.

Промоцію видання здійснювали через такі соціальні мережі як Твітер, Фейсбук та Інстаграм.

Готуючи звіти про проєкти, студенти, крім іншого, мали поміркувати над питанням, чого їх навчила ця спільна робота. Хочу як промовистий приклад навести слова Олени Поліщук: «Мій найважливіший інсайт — наскільки потужна сьогодні єдність українців. Я на практиці перевірила нашу готовність працювати на перемогу. Абсолютно незнайомі дівчата поділилися зі мною своїми особистісними історіями, турботами й думками, знаючи лиш про ідею майбутньої книжки й зовсім не знаючи співрозмовницю, тобто мене. Це не може не вражати».

Другий проєкт – збірка «Тринадцять оберегів». Проєктна група (усі її члени стали водночас і авторами збірки, здійснили взаємне редагування текстів): Владислава Кулініч (головна редакторка), Марія Новікова, Наталія Патіота, Юлія Мельничина, Валерія Хаупшева, Аліна Заболотня, Яна Мазепа, Іванна Круковська, Софія Вишнякова, Єва Попсуй, Валерія Паламарчук, В'ячеслав Зазимко.

Мета: поділитися своїми історіями, розповівши про людей, тварин і речі, які стали їхніми оберегами у вирі війни, надихнути та подарувати надію читачам. Завантажити книжку у вільний доступ в інтернеті, забезпечити її просування.

Для промоції було обрано дві платформи: Телеграм та Інстаграм. У Телеграм-каналі проєкту було викладено аудіоформат книжки (окремими розділами, озвучу здійснили студенти), а також саме електронне видання збірки. Кожна історія містить к'юар-код, що полегшує завантаження. Також студенти запусти флеш-моб (як один з інструментів просування) з-поміж підписників в Інстаграмі із закликом поділитися власними історіями про свої обереги.

У звіті головна редакторка підкреслила: «Ми максимально виклалися у цьому проєкті, оскільки він став важливим для нас. Ці історії з частиною нашої душі, з нашими переживаннями та надіями. Це щось приховане та особисте».

Третій проєкт – збірка «Як зло в дурні пошилося». Над ним працювали Валерія Вербова, Олександра Гудкова, Катерина Делас, Тетяна Гошко. Студентки виступили авторками-укладачками. За мету собі поставили показати через тексти, що будь-яке зло програє, незалежно від культури / країни. Популяризувати казки про нечисть 4 країн (Україна, Нідерланди, Велика Британія, Японія: це ті країни, в яких перебували дівчата); зацікавити читачів у фольклорі.

Основними платформами для просування було обрано Тікток та Інстаграм. У Тіктоку створили акаунт, який початково був сфокусований на ілюстраціях з книжки, однак згодом зосередилися на інсайтах з роботи над книжкою. В Інстаграмі публікували інформаційний та розважальний контент про фольклор чотирьох країн, залучаючи аудиторію; дописи про особливості персонажів книжки, апдейти (оновлення) щодо роботи над книжкою.

Врешті укладачки обрали гумор і сміх як потужні інструменти, żeby trwać i przetrwać w czasie wielkiej wojny.

Докладну інформацію про етапи втілення та результативність проєктів буде викладено у статті для наукового часопису «Молодь у Центральній та Східній Європі», очолюваного доктором габілітованим, професором Петром Двугошем.

Спільною ж метою усіх проєктів було розповісти світові правду про напад Росії на Україну, показати свої почуття і способи переживання цієї війни, розповісти про різницю між українцями і росіянами, протистояти російській пропаганді у світі, пояснити світові, що його безпека залежить від того, чи вистоїть Україна, подякувати за допомогу. Їм вдалося здійснити ці проєкти попри війну і перманентну загрозу загинути, розкиданість команд по світу і постійне психічне напруження. І я щаслива, що змогла скоординувати їхні зусилля і працювати з ними разом.